

**Lietuvos literatūros metinė programa VII-tam skyriui – pavyzdys
(30 pamokų)**

Kuris šeštadienis

Pamokos turinys

- I Senovės lietuvių tikėjimas
- II Mitologija tautosakoje (sakmėse – Dvi ugnys, Aitvaras ir malėja; dainose – Mėnuo Saulužę vedė; našlaičių dainose – Oi žeme, žeme, Nekukuok, gegele)
- III Legendos apie Kristų ir šv. Petrą
- IV Religiniai papročiai
- V Patikrinimas
- VI Gyvulinės pasakos (Lapė ir vilkas, žvirblio kerštas)
- VII Stebuklinės pasakos (Eglė, žalčių karalienė, Dvylika brolių, juodvarniais lakstančių)
- VIII Padavimai (Velnio tiltas, Kaip motutė gegute pavirto)
- X Humoristinės pasakos (Nuotykių kvailių beieškant)
- X Patikrinimas
- XI Liaudies dainos: Jaunimo dainos
- XII Vestuvių papročių dainos
- XIII Darbo dainos ir karo dainos
- XIV Mįslės, patarlės, priežodžiai
- XV Patikrinimas
- XVI Protestantizmo plitimas Mažojaj Lietuvoj XVI a., Karaliaučius kaip švietimo centras; germanizmai lietuvių kalboj; Martynas Mažvydas ir pirmoji lietuviška knyga; susipažinti su senovine kalba ir rašyba; Jono Bretkūno Biblijos švarus vertimas iš vokiečių kalbos ir Postilės – jų reikšmė kovojant už lietuvių kalbą Mažojaj Lietuvoj
- XVII Bajorų sulenkėjimas po Liublino unijos ir ankstyvoji literatūra Didžiojoje Lietuvoje: Daukšos lenkiškai parašytas raginimas kurti lietuvių kalbą, jo naujadarai (mokytojas, valia, įkvėpimas, išmintis – kodėl nebuvo lietuviškų žodžių? kodėl reikėjo naujadarų?); Konstandino Sirvydo žodynas ir naujadarai (apkasas, gydytojas, ir t.t.); jo Postilės, parašytos lietuviškai ir išverstos į lenkų kalbą (nepriešingai); Daukšos ir Sirvydo reikšmė kovoj prieš lenkėjimą; padiskutuok panašumą į dabartinius laikus; Sirvydas)
- XVIII Kristijonas Donelaitis kaip pasaulinio masto rašytojas; skaityti, išnagrinėti ir išmokti „Pavasario“ pirmą posmą.
- XIX Donelaičio „Metai“: išrinkti ryškius baudžiauninkų ir jų būties pavaizdavimus, papročių vaizdus, lyriškus gamtovaizdžių pavaizdavimus, groteskiškus dvarininkų šaržus, hiperbolizavimo, satyros ir burleskos pavyzdžių, humoro pavyzdžių.
- XX Lietuvių rusinimas po paskutinio padalinimo; vokiečių susidomėjimas lietuviškom dainom vidury XVIII a.; žemaičių tautinis sąjūdis: Dionizas Poška – ryšiai su šviesuomene (vyskupu Giedraičiu, Valiūnu, Stanevičium ir Vilniaus universiteto profesoriais), Baublys ir jo reikšmė, Muzikas žemaičių ir Lietuvos; skaityti ištrauką, kurioje baudžiauninkas kreipiasi teisybės į karalių, bet jos negauna; kūrinio reikšmė lietuviams;
- XXI Valiūnas – skaityti Dainą apie Birutę ir padiskutuoti reikšmę tų laikų lietuviams; Simonas Stanevičius – jo ryšiai su šviesuomene Vilniaus universitete ir jo kūryba (Arklys ir meška, Šlovė žemaičių – iškelk tautiškumo motyvą)
- XXII Motiejus Valančius (skaityti Guvus Vincė – pavaizduoti žemaitiško charakterio bruožai, pavaizduota visuomenė – kokią reikšmę turėjo tų laikų lietuviams?); Simonas Daukantas – Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių (perskaityti puslapį, pakalbėti apie knygos reikšmę tų laikų lietuviams)

- XXIII Antanas Strazdas – žmogus ir jo visuomenė (jo stačiokiškumas, tiesumas, lietuviškumas neleido sugyventi su sulenkėjusiais kunigais ir bajorais (skaityti eilėraštį „Strazdas“, su žodynėliu, išaiškinant žemaitiškus žodžius; iškelti panašumą į liaudies dainas; reikšmė – pirmasis poezijos rinkinys) ir Antanas Vienažindys – jo nelaiminga meilės istorija (skaityti Sudiev, kvietkeli tu brangiausias – jo reikšmė, kaip pirmasis kuris rašė apie meilę eilėraščiuose)
- XXIV Patikrinimas
- XXV Rusų reagavimas į tautinės sąmonės brendimą: Vilniaus universiteto uždarymas 1831 m., spaudos draudimas 1863 m.; Tilžė ir knygnešiai, laikraščiai (Basanavičius ir Aušra – iškelti laikraščio lietuviškumo kėlimą per istoriją ir poeziją; Jurgio Sauerveino eilėraštis „Lietuviais esame mes gimę“, išspausdintas Aušroje – jis net nebuvo lietuvis; Kudirka ir Varpas - iškelti praktišką pagalbą, kurią teikė ūkininkams; kun. Pakalniškis ir Žemaičių ir Lietuvos apžvalga, kietai puolė rusų bandymą supravoslavinti lietuvius; Tėvynės sargas – rūpinosi mokyklom, priešinosi lietuvių lenkinimui per bažnyčią. Visa tai stiprino lietuvių tautinę sąmonę ir vedė prie nepriklausomybės paskelbimo.
- XXVI Antanas Baranauskas – Anykščių šilelis – skaityti pirmą posmą ir paskutinius du posmelius; paaiškinti apie romanticizmą; atrasti romanticizmą Baranausko kūryboje. Išmokti pirmą posmą atmintinai.
- XXVII Maironis – asmuo ir reikšmė: skaityti Mergaitė, Aš norėčiau prikelti, Pavasaris, Vasaros naktys– pakalbėti apie Maironio kūrybos romanticizmą, surasti eilėse romanticizmą. Išmokti vieną eilėraštį atmintinai.
- XXVIII Maironis – skaityti Jūratė ir Kastytis
- XXIX Čičinskas – perskaityti visą, su žodynėliu, paaiškinti istorinį foną, išsiaiškinti visus Čičinsko blogus darbus, padiskutuoti jo motyvaciją, padiskutuoti, ar jo charakteris turi bent kiek gilumo (ne tik juodas)
- XXX Patikrinimas